

Kulturarvens kraft

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 263

Del artikel: [f](#) [t](#) [in](#)

Mads Daugbjerg, Britta Timm Knudsen, Casper Andersen

Kulturarvens kraft – en introduktion til kritiske kulturarvsstudier

Samfundslitteratur. 280 sider, 300 kr.

Af *Ida Munk*

De tre forfattere er henh. lektor i antropologi ved Institut for Kultur og Samfund, professor ved Institut for Kultur og Kommunikation samt professor i idé- og videnskabshistorie ved Institut for Kultur og Samfund.

Bogens primære målgruppe er studerende på videregående uddannelser, der beskæftiger sig med kulturarv og historiens rolle i samtiden. (bogens bagside) Det anføres, at det er den første dansksprogede introduktion til dette akademiske felt. s.9.

Bogens målsætning er at indføre læseren i de kritiske kulturarvsstudier som studie – og forskningsfelt med udgangspunkt i den internationale fagfælleorganisation ACHS, Association of Critical Studies. s. 9-10. Kulturarv/ historiske levn bliver interessant for den kritiske analyse, når den bliver fremhævet eller påberåbt som nogens kulturarv eller som grundlag for en gruppeidentitet. s.11.

Titlen Kulturarvens kraft er af forfatterne valgt, fordi kulturarvens "tilstedeværelse i lovkomplekser, organisationer, institutioner, bygningsværker og artefakter selvfølgelig (min kursivering) udøver magt. En magt, der anvendes," når kulturarven mobiliseres politisk, økonomisk og kulturelt til strategiske formål." Endvidere ses denne kraft som en " understregning af kulturarven som attraktion" og en iboende "ting-kraft". s. 251.

Bogen er opbygget i tre dele med hver tre kapitler samt en perspektivering, som afslutter bogen. Målgruppen for bogen hjælpes fornemt videre frem gennem egne studier ved hvert kapitels afslutning, der rummer "Forslag til videre fordybelse" Henvisningerne her indeholder en kort omtale af relevante forfattere samt af indholdet af de foreslåede tekster. Der er desuden en udførlig litteraturliste s. 253-273.

Bogens Del I 'Rammer og afsæt' behandler en række teoridannelser, kontekster og historiske udviklinger som udgør forudsætninger for diskussionen om kulturarv..

Del II 'Analytiske perspektiver' sætter fokus på ting som kulturarv, på diskurser og diskursanalyse og kroppen som analysegenstand. Denne del indeholder en række velbeskrevne empiriske cases, der skal "demonstrere det analytiske potentiale i de valgte tilgange."

Del III 'Temaer og tendenser'. består af en række undertemaer, der er væsentlige for den kritiske kulturanalyse. Her behandles også, hvad man kalder 'den vanskelige kulturarv' som f.eks. Holocaust og 'kolonitidens uretfærdigheder'. s. 247.

Geografisk spænder de valgte cases imponerende vidt med eksempler fra hele verden – fra Grønland til Antarktis, fra Japan til USA og fra Sydafrika til Norge – der skal demonstrere det analytiske potentiale i de valgte tilgange.

Den kritiske tilgang til kulturarvsstudiet forholder sig til begrebet kulturarv i såvel dansk som international regi. På s. 24 citeres definitionen i Kulturministeriets udredning fra 2003, hvor kulturarven " forstås som nationens fælles gods..." , Denne definition problematiseres, idet " ...det nationale ikke blot er en neutral kategori til geografisk indramning, men også fungerer som en værdiansættelse..... de vigtigste stykker kulturarv nu skulle tildeles stemplet ENB – "Enestående national betydning", " Væsentlig national betydning", "Regional/ lokal eller begrænset betydning" og "Mindre betydning". Der skabes en ""selvfølgelig" kobling mellem kulturarv og nation" s. 25.

Denne kategorisering påvises s. 34, at være "direkte inspireret af UNESCO's tilsvarende OUV- begreb (Outstanding Universal Value), der så at sige er blevet oversat og nedskaleret fra en global til en national kontekst." .

Hermed åbner det danske kategoriseringssystem for en kritik parallel til kritikken af UNESCO.

Bogens kapitel 3 indeholder en glimrende gennemgang af UNESCO: 'UNESCO og ideen om hele verdens arv'. Her forholder bogen sig til en række problemer i verdensarvssystemet ud fra et kritisk kulturarvsperspektiv. Der redegøres for problemerne i optagelsessystemet og geografisk repræsentation på listen (der omfatter mere end 1200 steder og monumenter) samt for de magtkampe mellem medlemsstaterne i UNESCO's internationale system og om udvikling, bæredygtighed og ødelæggelse omkring steder på den hastigt voksende verdensarvsliste. s.72. Det markeres s. 75, gennem overskriften 'En geografisk skævvredet verdensarvsliste', at listen domineres af indstillinger fra det globale nord og særligt Europa. Således " findes på listen kun 6 procent af verdens kulturarv af Outstanding Universal Value i Afrika syd for Sahara, hvilket er omtrent samme andel, som forefindes i Italien alene". "Kritikere påpeger, at UNESCO-selvbilledet som en global kustode har dybe imperiale rødder." s.76.

Til den kritiske tilgang til UNESCO hører eksemplerne om den lokale ødelæggelse af de listede steder eller skikke. Således berømmes det store tempelredningsprojekt i Nubien af UNESCO uden omtale af den levende nubiske kultur, der fandtes i området. Her blev 90.000 mennesker tvangsforflyttet fra det land, de var knyttet til gennem generationer. (s. 83) Et andet eksempel på en forandring, der vel ikke var ønsket af den lokale befolkning, findes i Marokko, hvor den centrale markedsplads Jemaa el-Fna Square på den ene side blev beskyttet mod et planlagt byggeri af et stort indkøbscenter og parkeringsplads, men til gengæld blev underlagt forskellige restriktive standarder for madsælgere m.v., der var en del af det unikke ved pladsen "Pladsens liv er kurateret og kontrolleret "s.92

De kritiske kulturarvsstudier har som udgangspunkt og opgave at undersøge, "...hvordan rammerne spiller sammen i produktionen af kulturarv, og hvordan denne produktion samtidig er med til at skabe og ændre disse rammer." s. 94.

Bogen vil indføre læseren i det tværfaglige studie- og forskningsfelt critical studies. Målgruppen er som nævnt studerende på videregående uddannelser. Bogen må siges at være en forbilledlig introduktion til det store område, hvis betydning politisk, socialt og økonomisk har været voksende gennem de senere år. Bogen er også meget interessant læsning for den generelt historieinteresserede, idet den er velunderbygget på områder, man ofte læser om i langt mere overfladiske fremstillinger. Der er belæg for synspunkterne, der fremlægges! Bogen bør derfor sikres en plads for et bredere publikum end målgruppen – også undervisere i historie og samfundsfag vil

kunne bruge den eller dele af den. Bibliotekerne – de offentlige, de gymnasiale og fagbibliotekerne bør have eksemplarer til udlån.

[Historie-online.dk, den 29. juli 2025]

SE RELATEREDE ARTIKLER

KAN MAN DØMME HISTORIEN?

ANTISEMITISMENS BIBEL

KULTURSTUDIER, #1, 2013

Opskrifter fra en tid med rationering

Nordjyske Museer med rationeringsopskrifter

Amagerbanens Dag

Amagerbanens Venner og Haverne ved Amagerbanen diskere en underholdende og hyggelig Amagerbanens Dag. Lørdag d. 30. august 2025

Friheden flyver

Ny udstilling på Arbejdermuseet om Leif Sylvester

Museumsnumre 130 - brandsprøjte

Ole Mortensøn fortæller om genstande til brandbekæmpelse

TV-tips, uge 33, 2025